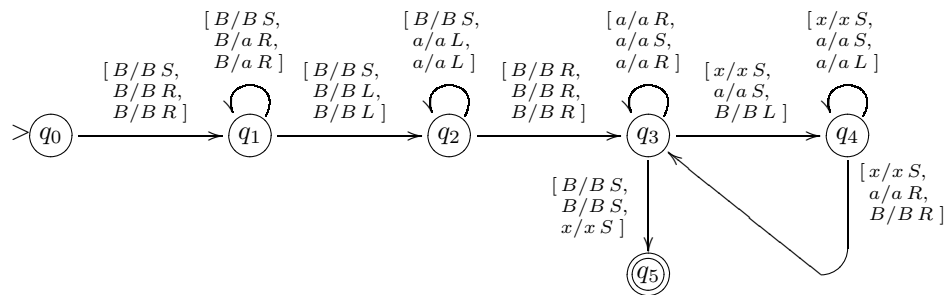


## Berekenbaarheid 2005, Uitwerking toets 2

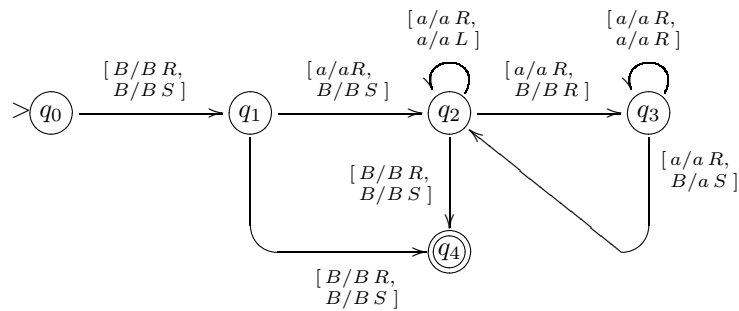
- De strategie: schrijf eerst non-deterministisch de wortel van  $n$  op de tweede en derde tape, en gebruik dan de positie van de koppen op die twee tapes als de variabelen in twee geneste loops.

In deze machine is  $x \in \{B, a\}$ :



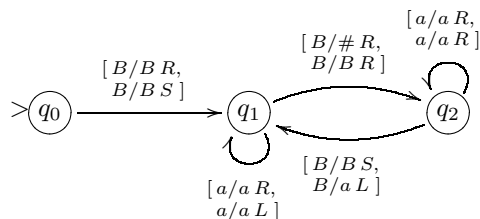
Het non-determinisme is dus dat er in toestand  $q_1$  twee verschillende transities zijn, voor als er op alle drie de tapes de kop op een blank staat.

*Opmerking:* Georges Gonthier, een gast die ons instituut bezocht ten tijde dat deze toets werd gemaakt, merkte op dat je ook wel een *deterministische* machine met maar *twee* tapes kan maken, die dan toch zo'n rijtje ter lengte van een kwadraat in de minimale tijd van  $n + 1$  stappen herkent (hij loopt namelijk bij iedere stap één plaats op de eerste tape naar rechts):



Dit soort subtiliteit is natuurlijk niet nodig voor een correct antwoord.

2.



3. We moeten laten zien dat als  $L_1$  en  $L_2$  recursieve talen zijn, dat dan ook  $L_1 \cap L_2$  recursief is.

Omdat  $L_1$  en  $L_2$  recursief zijn, zijn er 1-tape Turing machines  $M_1$  en  $M_2$  die deze talen herkennen en die voor iedere input stoppen. Definieer een 2-tape Turing machine  $M$  die het volgende doet:

- (i) Kopieer de input van tape 1 naar tape 2 en spoel beide tapes terug naar het begin.
- (ii) Doe  $M_1$  op tape 1, waarbij je de kop van tape 2 op het beginvakje stil laat staan. Als  $M_1$  de input niet accepteert, accepteert  $M$  ook de input niet. Ga anders door met de volgende stap.
- (iii) Doe  $M_2$  op tape 2, waarbij je de kop van tape 1 laat staan waar hij staat. Als  $M_2$  de input accepteert, accepteert  $M$  de input ook. Als  $M_2$  de input niet accepteert, accepteert  $M$  de input ook niet.

Dan accepteert de Turing machine  $M$  de taal  $L_1 \cap L_2$ , en stopt  $M$  voor iedere input. Dus is  $L_1 \cap L_2$  ook recursief.